

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
14 februari 2008	08-LNV-B-18	DL. 2008/1057	13 mei 2008
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
Bestrijdingsmiddelen in groente en fruit			2

_____ Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u, op uw verzoek, een afschrift van de brieven van minister Klink van VWS ter beantwoording van de gezamenlijke brief van de Stichting Natuur en Milieu, Milieu-defensie en Goede waar & Co van 4 februari 2008 inzake overschrijding van acute gezondheidsnormen door bestrijdingsmiddelen in groente en fruit.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKwaliteit,

G. Verburg

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Directie Landbouw
Bezuidenhoutseweg 73
Postadres: Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage
Telefoon: 070 - 3786868
Fax: 070 - 3786100

F. Folkertsma

VWS

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Frank Köhler
Algemeen directeur Milieudefensie
Postbus 19199
1000 GD Amsterdam

Ons kenmerk
VGP/PSL 2837472
Onderwerp
Overschrijding acute gezondheidsnormen

Inlichtingen bij
H. Storms

Doorkiesnummer
6225
Bijlage(n)

Den Haag
14 APR. 2008
Uw brief

Ik heb uw brief over de overschrijdingen van acute gezondheidsnormen van gewasbeschermingsmiddelen in groenten en fruit aandachtig gelezen. Hierbij vindt u mijn reactie, mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Eenzelfde brief stuur ik naar Stichting Natuur en Milieu en Goede Waar & Co.

De Nederlandse overheid is zich bewust van de schadelijke effecten die gewasbeschermingsmiddelen met zich mee kunnen brengen. Al heel vroeg is er gestart met regelgeving op dit gebied, om gezondheidsrisico's en milieubelasting te minimaliseren. In de loop van de tijd is deze regelgeving continu geactualiseerd, naar aanleiding van verbeterde inzichten wat betreft de mogelijke toxische effecten, verbeterde analyse methodes en nieuwe mogelijkheden op het gebied van gewasbescherming. Dit is een continu lopend proces en heeft binnen Europa hoge prioriteit.

Men is, als gevolg van dit proces, in het laatste decennium steeds meer rekening gaan houden met de mogelijke acute toxiciteit van deze stoffen. Voor alle toegelaten bestrijdingsmiddelen is inmiddels een Acute Referentie Dosis (ARfD) afgeleid, als dat nodig geacht werd. Bij de bepaling van de Maximum Residu Limiet (MRL), dus de wettelijke limiet voor een bestrijdingsmiddel, houdt men tegenwoordig ook altijd rekening met de ARfD.

In uw brief uit u uw bezorgdheid dat, in een specifiek aantal gevallen, het desondanks voor kan komen dat er risico bestaat van overschrijding van de ARfD bij consumenten, zonder dat er sprake is van een overschrijding van de MRL. De VWA kan in zo'n geval niet optreden. De wettelijke waarde wordt namelijk niet overschreden. Ook de Europese Commissie heeft aangegeven dat risicobeoordelingen, die voor individuele gevallen uitgevoerd zijn, niet de plaats in kunnen nemen van wettelijk vastgelegde MRL's.

Om alles in de juiste context te plaatsen wil ik u eraan herinneren wat de ARfD inhoudt. Als de European Food Safety Authority (EFSA) de ARfD evalueert, die afgeleid is op basis van effecten die bij dieren optreden, is het nodig om te extrapoleren naar mensen. Bij deze afleiding wordt een flinke veiligheidsmarge meegenomen. Als een consument de ARfD

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG
Telefoon (070) 340 79 11
Fax (070) 340 78 34

Bezoekadres:
Parnassusplein 5
2511 VX DEN HAAG

Correspondentie uitsluitend
richten aan het postadres
met vermelding van de
datum en het kenmerk van
deze brief.

Internetadres:
www.minvws.nl

VfS

overschrijdt, betekent dat dus niet dat per definitie een nadelig gezondheidseffect het gevolg zal zijn. Er is enkel sprake van een groter risico op een nadelig gezondheidseffect, omdat de veiligheidsmarge afneemt.

In het afgelopen decennium zijn veel ARfD's afgeleid voor gewasbeschermingsmiddelen waarvoor nog geen ARfD bekend was. Ook is het soms gebeurd, dat door nieuwe wetenschappelijke inzichten een eerder vastgestelde ARfD bijgesteld moest worden. Als gevolg daarvan bleek soms dat de bestaande MRL's, op grond van deze nieuwe informatie, een mogelijk gezondheidsrisico inhielden. Deze MRL's moesten daarom aangepast worden. Aanpassing van de wettelijke MRL's gebeurt in zo'n situatie zo snel mogelijk, maar er zal altijd enige tijd overheen gaan voordat dit is afgestemd op EU niveau. Dit is betreurenswaardig, maar niet eenvoudig op te lossen.

Van het grootste deel van de gevallen die u aangehaald heeft, zijn de MRL's inmiddels aangepast. Voor de meeste anderen (bijvoorbeeld procymidone, vinclozolin, en de meeste MRL's in bijlage 2 van uw brief) is het proces al in gang gezet.

Daarnaast geldt voor een aantal stoffen, dat, vanwege verfijning van de risicobeoordeling en hernieuwde inzichten, er toch geen risico blijkt te zijn voor de consument. Om een voorbeeld aan te halen: u gebruikt voor lambda-cyhalothrin op spinazie een variabiliteitsfactor van 10. De variabiliteitsfactor is een maat voor de spreiding van de concentraties die gevonden kan worden op de producten. Volgens huidige inzichten is een variabiliteitsfactor van 10 in dit geval een zeer grote overschatting van de daadwerkelijke waarde. Daarom is hier volgens de huidige inzichten geen risico voor de consument.

De overheid werkt dus continu om de regelgeving aan te passen aan de laatste wetenschappelijke inzichten. Het zou, parallel aan dit proces, niet wenselijk zijn om bij de handhaving van een wettelijke MRL-waarde af te wijken. Enerzijds zouden hierdoor handelsbelemmeringen ontstaan tussen de EU-lidstaten, en anderzijds zou het ook resulteren in onduidelijkheid bij telers en handelaren, als deze niet uit kunnen gaan van gepubliceerde regelgeving.

Bovendien geldt, zoals gezegd, dat als een consument de ARfD overschrijdt, men niet kan concluderen dat een nadelig gezondheidseffect zal optreden. Uit voorzichtigheid zijn namelijk veiligheidsmarges meegenomen bij de afleiding van de ARfD.

Bij het ontwikkelen van de regelgeving houdt de overheid, uit de nodige voorzorg, uiteraard wel rekening met deze ARfD. Dat ondertussen een risico bestaat van overschrijding van de ARfD tijdens overgangsperiodes, is aanvaardbaar omdat geen sprake is van aangetoonde nadelige gezondheidseffecten bij de mens.

Een ander punt waar u op in gaat, is dat op grond van het advies van de Gezondheidsraad in 2004 ("gewasbeschermingsmiddelen in voedsel: beoordeling van het risico voor kinderen"), u bezorgd bent over de bescherming van kwetsbare bevolkingsgroepen zoals kinderen. Eén van de conclusies in dit rapport was echter, dat er op dit moment geen concrete aanwijzingen zijn dat kinderen daadwerkelijk in hun ontwikkeling geschaad worden door de aanwezigheid van residuen van gewasbeschermingsmiddelen in voedsel.

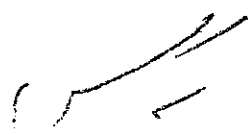
Nu gaf de Gezondheidsraad inderdaad ook aan, dat het onderzoek op dit punt nog beperkt was. Op dit vlak is het onderzoek bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu dan ook geïntensiveerd en worden buitenlandse onderzoeken goed in de gaten gehouden.

VVFCS

Ook het risico voor gecombineerde blootstelling aan verschillende gewasbeschermingsmiddelen heeft de nodige aandacht. Momenteel bestudeert de EFSA dit onderwerp. Wij wachten de adviezen van EFSA af en zullen in Europees verband de risicobeoordeling aanpassen als dat nodig mocht zijn.

Het vertrouwen van de consument in de veiligheid van het voedsel wordt als een groot goed gezien, en de overheden binnen Europa werken continu om dit zo goed als het redelijkerwijs kan te garanderen voor zowel volwassenen als kinderen. Bij het vaststellen van de MRL's gebruikt men alle wetenschappelijke informatie die voorhanden is. Soms bestaat er een periode voordat de wetenschappelijke inzichten verwerkt zijn in de wetgeving. Dit is onwenselijk, maar onvermijdelijk, en resulteert niet in onaanvaardbare risico's. We zullen ons echter wel blijven inspannen, om deze periode zo kort mogelijk te houden.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. A. Klink

VWS

Gea Boessenkool
Directeur a.i. Goede Waar & Co
Postbus 61236
1005 HE Amsterdam

Ons kenmerk
VGP/PSL 2837467
Onderwerp
Overschrijding acute gezondheidsnormen

Inlichtingen bij
H. Storms

Doorkiesnummer
6225
Bijlage(n)

Den Haag
14 APR. 2008
Uw brief

Ik heb uw brief over de overschrijdingen van acute gezondheidsnormen van gewasbeschermingsmiddelen in groenten en fruit aandachtig gelezen. Hierbij vindt u mijn reactie, mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Eenzelfde brief stuur ik naar Milieudefensie en Stichting Natuur en Milieu.

De Nederlandse overheid is zich bewust van de schadelijke effecten die gewasbeschermingsmiddelen met zich mee kunnen brengen. Al heel vroeg is er gestart met regelgeving op dit gebied, om gezondheidsrisico's en milieubelasting te minimaliseren. In de loop van de tijd is deze regelgeving continu geactualiseerd, naar aanleiding van verbeterde inzichten wat betreft de mogelijke toxische effecten, verbeterde analyse methodes en nieuwe mogelijkheden op het gebied van gewasbescherming. Dit is een continu lopend proces en heeft binnen Europa hoge prioriteit.

Men is, als gevolg van dit proces, in het laatste decennium steeds meer rekening gaan houden met de mogelijke acute toxiciteit van deze stoffen. Voor alle toegelaten bestrijdingsmiddelen is inmiddels een Acute Referentie Dosis (ARfD) afgeleid, als dat nodig geacht werd. Bij de bepaling van de Maximum Residu Limiet (MRL), dus de wettelijke limiet voor een bestrijdingsmiddel, houdt men tegenwoordig ook altijd rekening met de ARfD.

In uw brief uit u uw bezorgdheid dat, in een specifiek aantal gevallen, het desondanks voor kan komen dat er risico bestaat van overschrijding van de ARfD bij consumenten, zonder dat er sprake is van een overschrijding van de MRL. De VWA kan in zo'n geval niet optreden. De wettelijke waarde wordt namelijk niet overschreden. Ook de Europese Commissie heeft aangegeven dat risicobeoordelingen, die voor individuele gevallen uitgevoerd zijn, niet de plaats in kunnen nemen van wettelijk vastgelegde MRL's.

Om alles in de juiste context te plaatsen wil ik u eraan herinneren wat de ARfD inhoudt. Als de European Food Safety Authority (EFSA) de ARfD evalueert, die afgeleid is op basis van effecten die bij dieren optreden, is het nodig om te extrapoleren naar mensen. Bij deze afleiding wordt een flinke veiligheidsmarge meegenomen. Als een consument de ARfD

VVFJ

overschrijdt, betekent dat dus niet dat per definitie een nadelig gezondheidseffect het gevolg zal zijn. Er is enkel sprake van een groter risico op een nadelig gezondheidseffect, omdat de veiligheidsmarge afneemt.

In het afgelopen decennium zijn veel ARfD's afgeleid voor gewasbeschermingsmiddelen waarvoor nog geen ARfD bekend was. Ook is het soms gebeurd, dat door nieuwe wetenschappelijke inzichten een eerder vastgestelde ARfD bijgesteld moest worden. Als gevolg daarvan bleek soms dat de bestaande MRL's, op grond van deze nieuwe informatie, een mogelijk gezondheidsrisico inhielden. Deze MRL's moesten daarom aangepast worden. Aanpassing van de wettelijke MRL's gebeurt in zo'n situatie zo snel mogelijk, maar er zal altijd enige tijd overheen gaan voordat dit is afgestemd op EU niveau. Dit is betreurenswaardig, maar niet eenvoudig op te lossen.

Van het grootste deel van de gevallen die u aangehaald heeft, zijn de MRL's inmiddels aangepast. Voor de meeste anderen (bijvoorbeeld procymidone, vinclozolin, en de meeste MRL's in bijlage 2 van uw brief) is het proces al in gang gezet.

Daarnaast geldt voor een aantal stoffen, dat, vanwege verfijning van de risicobeoordeling en hernieuwde inzichten, er toch geen risico blijkt te zijn voor de consument. Om een voorbeeld aan te halen: u gebruikt voor lambda-cyhalothrin op spinazie een variabiliteitsfactor van 10. De variabiliteitsfactor is een maat voor de spreiding van de concentraties die gevonden kan worden op de producten. Volgens huidige inzichten is een variabiliteitsfactor van 10 in dit geval een zeer grote overschatting van de daadwerkelijke waarde. Daarom is hier volgens de huidige inzichten geen risico voor de consument.

De overheid werkt dus continu om de regelgeving aan te passen aan de laatste wetenschappelijke inzichten. Het zou, parallel aan dit proces, niet wenselijk zijn om bij de handhaving van een wettelijke MRL-waarde af te wijken. Enerzijds zouden hierdoor handelsbelemmeringen ontstaan tussen de EU-lidstaten, en anderzijds zou het ook resulteren in onduidelijkheid bij telers en handelaren, als deze niet uit kunnen gaan van gepubliceerde regelgeving.

Bovendien geldt, zoals gezegd, dat als een consument de ARfD overschrijdt, men niet kan concluderen dat een nadelig gezondheidseffect zal optreden. Uit voorzichtigheid zijn namelijk veiligheidsmarges meegenomen bij de afleiding van de ARfD.

Bij het ontwikkelen van de regelgeving houdt de overheid, uit de nodige voorzorg, uiteraard wel rekening met deze ARfD. Dat ondertussen een risico bestaat van overschrijding van de ARfD tijdens overgangperiodes, is aanvaardbaar omdat geen sprake is van aangetoonde nadelige gezondheidseffecten bij de mens.

Een ander punt waar u op in gaat, is dat op grond van het advies van de Gezondheidsraad in 2004 ("gewasbeschermingsmiddelen in voedsel: beoordeling van het risico voor kinderen"), u bezorgd bent over de bescherming van kwetsbare bevolkingsgroepen zoals kinderen. Eén van de conclusies in dit rapport was echter, dat er op dit moment geen concrete aanwijzingen zijn dat kinderen daadwerkelijk in hun ontwikkeling geschaad worden door de aanwezigheid van residuen van gewasbeschermingsmiddelen in voedsel.

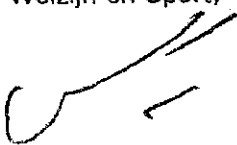
Nu gaf de Gezondheidsraad inderdaad ook aan, dat het onderzoek op dit punt nog beperkt was. Op dit vlak is het onderzoek bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu dan ook geïntensiveerd en worden buitenlandse onderzoeken goed in de gaten gehouden.

VGP

Ook het risico voor gecombineerde blootstelling aan verschillende gewasbeschermingsmiddelen heeft de nodige aandacht. Momenteel bestudeert de EFSA dit onderwerp. Wij wachten de adviezen van EFSA af en zullen in Europees verband de risicobeoordeling aanpassen als dat nodig mocht zijn.

Het vertrouwen van de consument in de veiligheid van het voedsel wordt als een groot goed gezien, en de overheden binnen Europa werken continu om dit zo goed als het redelijkerwijs kan te garanderen voor zowel volwassenen als kinderen. Bij het vaststellen van de MRL's gebruikt men alle wetenschappelijke informatie die voorhanden is. Soms bestaat er een periode voordat de wetenschappelijke inzichten verwerkt zijn in de wetgeving. Dit is onwenselijk, maar onvermijdelijk, en resulteert niet in onaanvaardbare risico's. We zullen ons echter wel blijven inspannen, om deze periode zo kort mogelijk te houden.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. A. Klink

Mirjam de Rijk
Algemeen directeur Stichting Natuur en Milieu
Postbus 1578
3500 BN Utrecht

Ons kenmerk
VGP/PSL 2837464

Inlichtingen bij
H. Storms

Doorkiesnummer
6225

Den Haag

14 APR. 2008

Onderwerp
Overschrijding acute gezondheidsnormen

Bijlage(n)

Uw brief

Ik heb uw brief over de overschrijdingen van acute gezondheidsnormen van gewasbeschermingsmiddelen in groenten en fruit aandachtig gelezen. Hierbij vindt u mijn reactie, mede namens de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Eenzelfde brief stuur ik naar Milieudefensie en Goede Waar & Co.

De Nederlandse overheid is zich bewust van de schadelijke effecten die gewasbeschermingsmiddelen met zich mee kunnen brengen. Al heel vroeg is er gestart met regelgeving op dit gebied, om gezondheidsrisico's en milieubelasting te minimaliseren. In de loop van de tijd is deze regelgeving continu geactualiseerd, naar aanleiding van verbeterde inzichten wat betreft de mogelijke toxische effecten, verbeterde analyse methodes en nieuwe mogelijkheden op het gebied van gewasbescherming. Dit is een continu lopend proces en heeft binnen Europa hoge prioriteit.

Men is, als gevolg van dit proces, in het laatste decennium steeds meer rekening gaan houden met de mogelijke acute toxiciteit van deze stoffen. Voor alle toegelaten bestrijdingsmiddelen is inmiddels een Acute Referentie Dosis (ARfD) afgeleid, als dat nodig geacht werd. Bij de bepaling van de Maximum Residu Limiet (MRL), dus de wettelijke limiet voor een bestrijdingsmiddel, houdt men tegenwoordig ook altijd rekening met de ARfD.

In uw brief uit u uw bezorgdheid dat, in een specifiek aantal gevallen, het desondanks voor kan komen dat er risico bestaat van overschrijding van de ARfD bij consumenten, zonder dat er sprake is van een overschrijding van de MRL. De VWA kan in zo'n geval niet optreden. De wettelijke waarde wordt namelijk niet overschreden. Ook de Europese Commissie heeft aangegeven dat risicobeoordelingen, die voor individuele gevallen uitgevoerd zijn, niet de plaats in kunnen nemen van wettelijk vastgelegde MRL's.

Om alles in de juiste context te plaatsen wil ik u eraan herinneren wat de ARfD inhoudt. Als de European Food Safety Authority (EFSA) de ARfD evalueert, die afgeleid is op basis van effecten die bij dieren optreden, is het nodig om te extrapoleren naar mensen. Bij deze afleiding wordt een flinke veiligheidsmarge meegenomen. Als een consument de ARfD

VVF

overschrijdt, betekent dat dus niet dat per definitie een nadelig gezondheidseffect het gevolg zal zijn. Er is enkel sprake van een groter risico op een nadelig gezondheidseffect, omdat de veiligheidsmarge afneemt.

In het afgelopen decennium zijn veel ARfD's afgeleid voor gewasbeschermingsmiddelen waarvoor nog geen ARfD bekend was. Ook is het soms gebeurd, dat door nieuwe wetenschappelijke inzichten een eerder vastgestelde ARfD bijgesteld moest worden. Als gevolg daarvan bleek soms dat de bestaande MRL's, op grond van deze nieuwe informatie, een mogelijk gezondheidsrisico inhielden. Deze MRL's moesten daarom aangepast worden. Aanpassing van de wettelijke MRL's gebeurt in zo'n situatie zo snel mogelijk, maar er zal altijd enige tijd overheen gaan voordat dit is afgestemd op EU niveau. Dit is betreurenswaardig, maar niet eenvoudig op te lossen.

Van het grootste deel van de gevallen die u aangehaald heeft, zijn de MRL's inmiddels aangepast. Voor de meeste anderen (bijvoorbeeld procymidone, vinclozolin, en de meeste MRL's in bijlage 2 van uw brief) is het proces al in gang gezet.

Daarnaast geldt voor een aantal stoffen, dat, vanwege verfijning van de risicobeoordeling en hernieuwde inzichten, er toch geen risico blijkt te zijn voor de consument. Om een voorbeeld aan te halen: u gebruikt voor lambda-cyhalothrin op spinazie een variabiliteitsfactor van 10. De variabiliteitsfactor is een maat voor de spreiding van de concentraties die gevonden kan worden op de producten. Volgens huidige inzichten is een variabiliteitsfactor van 10 in dit geval een zeer grote overschatting van de daadwerkelijke waarde. Daarom is hier volgens de huidige inzichten geen risico voor de consument.

De overheid werkt dus continu om de regelgeving aan te passen aan de laatste wetenschappelijke inzichten. Het zou, parallel aan dit proces, niet wenselijk zijn om bij de handhaving van een wettelijke MRL-waarde af te wijken. Enerzijds zouden hierdoor handelsbelemmeringen ontstaan tussen de EU-lidstaten, en anderzijds zou het ook resulteren in onduidelijkheid bij telers en handelaren, als deze niet uit kunnen gaan van gepubliceerde regelgeving.

Bovendien geldt, zoals gezegd, dat als een consument de ARfD overschrijdt, men niet kan concluderen dat een nadelig gezondheidseffect zal optreden. Uit voorzichtigheid zijn namelijk veiligheidsmarges meegenomen bij de afleiding van de ARfD.

Bij het ontwikkelen van de regelgeving houdt de overheid, uit de nodige voorzorg, uiteraard wel rekening met deze ARfD. Dat ondertussen een risico bestaat van overschrijding van de ARfD tijdens overgangperiodes, is aanvaardbaar omdat geen sprake is van aangetoonde nadelige gezondheidseffecten bij de mens.

Een ander punt waar u op in gaat, is dat op grond van het advies van de Gezondheidsraad in 2004 ("gewasbeschermingsmiddelen in voedsel: beoordeling van het risico voor kinderen"), u bezorgd bent over de bescherming van kwetsbare bevolkingsgroepen zoals kinderen. Eén van de conclusies in dit rapport was echter, dat er op dit moment geen concrete aanwijzingen zijn dat kinderen daadwerkelijk in hun ontwikkeling geschaad worden door de aanwezigheid van residuen van gewasbeschermingsmiddelen in voedsel.

Nu gaf de Gezondheidsraad inderdaad ook aan, dat het onderzoek op dit punt nog beperkt was. Op dit vlak is het onderzoek bij het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu dan ook geïntensiveerd en worden buitenlandse onderzoeken goed in de gaten gehouden.

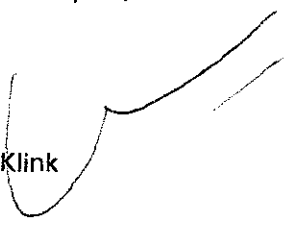
VGP

Ook het risico voor gecombineerde blootstelling aan verschillende gewasbeschermingsmiddelen heeft de nodige aandacht. Momenteel bestudeert de EFSA dit onderwerp. Wij wachten de adviezen van EFSA af en zullen in Europees verband de risicobeoordeling aanpassen als dat nodig mocht zijn.

Het vertrouwen van de consument in de veiligheid van het voedsel wordt als een groot goed gezien, en de overheden binnen Europa werken continu om dit zo goed als het redelijkerwijs kan te garanderen voor zowel volwassenen als kinderen. Bij het vaststellen van de MRL's gebruikt men alle wetenschappelijke informatie die voorhanden is. Soms bestaat er een periode voordat de wetenschappelijke inzichten verwerkt zijn in de wetgeving. Dit is onwenselijk, maar onvermijdelijk, en resulteert niet in onaanvaardbare risico's. We zullen ons echter wel blijven inspannen, om deze periode zo kort mogelijk te houden.

De Minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport,

dr. A. Klink

Natuur
en
Milieu

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Hare excellentie mevrouw Verburg
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Betreft: overschrijding acute gezondheidsnormen door bestrijdingsmiddelen in groente en fruit

Amsterdam, 4 februari 2008

Hooggeachte mevrouw Verburg,

Milieudefensie, Stichting Natuur en Milieu en consumentenorganisatie Goede Waar & Co vragen uw aandacht voor het volgende. Uit analyse van de meetgegevens van residuen van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit, afkomstig van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA), blijkt dat algemeen geaccepteerde gezondheidsnormen geregeld worden overschreden, terwijl formeel wél aan de wettelijke normen wordt voldaan. De VWA kan in deze situatie niet optreden tegen het overschrijden van de gezondheidsnormen, omdat er immers géén wetsovertreding plaatsvindt. Als de regelgeving wel adequate normen zou hanteren zouden de ernstig vervuilde producten uit de handel geweerd worden. Nu dit noodgedwongen wordt nagelaten worden kwetsbare groepen, zoals jonge kinderen, onnodig blootgesteld aan onaanvaardbare hoeveelheden bestrijdingsmiddelen.

De wettelijke normen, zoals vastgelegd in Maximale Residu Limieten (MRL), komen niet altijd overeen met de algemeen geaccepteerde gezondheidsnormen. Op basis van de wetenschappelijke inzichten van onder meer de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Europese Unie is voor een groot aantal stoffen de acute gezondheidsnorm (Acute Referentiedosis, ARfD) vastgesteld. De VWA stelt dat bij overschrijding van deze acute gezondheidsnorm zij "het product beschouwd als 'onveilig' en 'schadelijk voor de gezondheid' in de zin van de Algemene Levensmiddelenverordening (EC/178/2002)". Hierop zal het VWA melding doen aan het Rapid Alert System for Food and Feed (RASFF), zodat ook andere EU-landen op de hoogte gesteld worden van het voedselveiligheidsprobleem.¹

Uit de analyse van de meetgegevens van de VWA over de periode juli 2006 tot juli 2007 blijkt dat de acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen maar liefst 41 keer is overschreden. Daarvan heeft de VWA 11 keer stappen kunnen zetten omdat tevens een overtreding van de wettelijke MRL norm plaatsvond, zodoende zijn de vervuilde producten uit de handel gehaald. Echter, 30 keer werd wél de acute gezondheidsnorm overschreden, maar bleef het residugehalte onder de wettelijke norm, waardoor de VWA niet heeft kunnen opgetreden. In bijlage 1 vindt u een overzicht van de geconstateerde overschrijdingen.

Naast deze daadwerkelijk geconstateerde overschrijdingen van de acute gezondheidsnorm, blijkt uit een nadere analyse dat in theorie bij meerdere bestrijdingsmiddelen de MRL normen zo ruim zijn gesteld dat ze jonge kinderen onvoldoende bescherming bieden. Bij deze stoffen zijn residuniveaus mogelijk onder het niveau van de MRL die echter wel een overschrijding van de acute gezondheidsnorm veroorzaken (dus zonder dat er van een wetsovertreding sprake is). Onderzoek van de Europese Voedselveiligheid Autoriteit (EFSA) liet eerder zien dat de tijdelijke Europese MRL's, die voorgesteld werden in verband met de Europese MRL-harmonisatie, mogelijk

¹ VWA, 2007. Report of pesticide residue monitoring results of the Netherlands for 2006

Natuur
en
Milieu

óók onveilig waren.² Momenteel werkt de VWA al conform de nieuwe geharmoniseerde MRL's. Onze steekproef geeft echter aan dat deze MRL's nog steeds onveilig kunnen zijn! (zie bijlage 2).

Consumenten geven aan bezorgd te zijn over resten landbouwgif in groente en fruit. Deze zorg is gerechtvaardigd, want onder meer de Gezondheidsraad concludeert, op basis van wetenschappelijke inzichten, dat deze residuen risicovol kunnen zijn voor kwetsbare groepen zoals zwangere vrouwen en jonge kinderen³. Uit onze analyse blijkt dat deze kwetsbare groepen met de huidige wettelijke normen onvoldoende worden beschermd. Deze constatering is zorgwekkend omdat de huidige normen óók geen rekening houden met de risico's van een cocktail aan verschillende gifstoffen die men dagelijks door het eten van verschillende producten en de aanwezigheid van meerdere gifstoffen per product binnenkrijgt. Wetenschappers wijzen al jaren op het feit dat meerdere gifstoffen kan leiden tot combinatie-effecten. Van verwante middelen (organofosfaten en carbamaten) is bekend dat de effecten versterkt worden, maar van de meeste combinaties zijn de effecten nog onvoldoende bekend.

Om onnodige blootstelling aan te hoge concentraties bestrijdingsmiddelen te voorkomen vragen wij u om op korte termijn de handhaving zodanig aan te scherpen dat wordt opgetreden tegen de overschrijding van de acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen. Daarnaast verzoeken wij u tevens om over te gaan tot stappen op nationaal en Europees niveau om de schadelijke effecten van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit beter af te stemmen op de (nieuwe) wetenschappelijk inzichten, waardoor rekening wordt gehouden met de combinatietoxicologie en kwetsbare bevolkingsgroepen als (ongeboren) kinderen beter worden beschermd.

Wij stellen uw reactie zeer op prijs en zijn uiteraard bereid om bovenstaande punten nader toe te lichten.

Een gelijklopende brief sturen wij naar uw ambtgenoot van VWS.

Hoogachtend,

Frank Köhler
Algemeen directeur
Milieudefensie

Mirjam de Rijk
Algemeen directeur
Natuur en Milieu

Gea Boessenkool
Directeur a.i.
Goede Waar & Co

Kopie aan:

Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Bijlagen (2):

1. Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen
2. Onveilige Europees geharmoniseerde residunormen

² EFSA, 2007. Reasoned opinion on the potential chronic and acute risk to consumers health arising from proposed temporary EU MRLs

³ Gezondheidsraad, 2004. Bestrijdingsmiddelen in voedsel - beoordeling van het risico voor kinderen

Bijlage 1 - Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen

In de onderstaande tabel staan de geconstateerde overschrijdingen van de acute gezondheidsnorm (ARfD) voor jonge kinderen (1 – 6 jaar), uitgaande van een gemiddeld lichaamsgewicht van 17,1 kg. De residugegevens zijn afkomstig uit de meetgegevens van residuen van bestrijdingsmiddelen op groente en fruit van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) in de periode 2° helft 2006 en 1° helft 2007. Het berekenen van de opvulling van de ARfD is gedaan met de door de Wereldgezondheidsorganisatie gebruikte methode⁴, gebruikmakend van de voedselconsumptiegegevens van 1997⁵. De toegepaste ARfD's zijn overgenomen van de Wereldgezondheidsorganisatie en de Europese Unie. Aangenomen is dat er geen verdere verwerking van de producten plaatsvindt (de verwerkingsfactor, ook wel processing factor, is daarmee gelijk aan 1).

VWA code	Monstercode van de VWA
Jaar	Jaar van monstername
Product	Geteste product
LP (gram)	Consumptiehoeveelheid van een liefhebber in gram product per dag
U (gram)	Gewicht per product, rekeninghoudend met het eetbare gedeelte, in grammen
Y	Homogeniteitfactor
Stof	Aangetroffen bestrijdingsmiddel
ARfD	Acute gezondheidsnorm (acute referentiedosis) in mg bestrijdingsmiddel / kg lichaamsgewicht
Residu	Aangetroffen hoeveelheid residu in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%ARfD	Percentage waarmee de acute gezondheidsnorm is opgevuld
MRL	Wettelijke maximale residu limiet in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%MRL	Percentage waarmee de wettelijke norm (MRL) is opgevuld

VWA code	Jaar	Product	LP (gram)	U (g)	Y	Stof	ARfD	Residu	%ARfD	MRL	%MRL
44589303	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.10	300	2.00	55
44589311	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	0.93	253	2.00	47
44589338	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.80	491	2.00	90
44589346	2006	Appel	260	112	7	Carbendazim	0.02	1.20	327	2.00	60
45913406	2006	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.70	284	5.00	34
56480633	2006	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.30	217	5.00	26
45848426	2006	Druif	200	500	5	Carbendazim	0.02	0.45	132	0.30	155
56053034	2006	Druif	200	500	5	Tebufenpyrad	0.02	0.40	117	0.05	800
58605816	2006	Druif	200	500	5	Fenpyroximat	0.01	0.18	105	0.01	1790
45894711	2006	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.06	345	2.00	3
57885734	2006	Komkommer	200	490	5	Methiocarb	0.02	0.55	161	0.50	110
45896056	2006	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
45755452	2006	Meloen	200	1360	5	Oxamyl	0.001	0.07	409	2.00	4
58586544	2006	Nectarine	156	89.89	7	Carbendazim	0.02	0.50	102	0.20	250
56340904	2006	Perzik	156	89.89	7	Carbendazim	0.02	0.51	104	1.00	51

⁴ http://www.who.int/foodsafety/chem/acute_data/en/

⁵ Voedingscentrum, 1998. Zo eet Nederland: resultaten van de Voedselconsumptiepeiling 1997-1998.

Bijlage 1 - Geconstateerde overschrijdingen acute gezondheidsnorm voor jonge kinderen

VWA code	Jaar	Product	LP (gram)	U (g)	v	Stof	ARID	Residu	%ARID	MRL	%MRL
56308709	2006	Pruim,Kwets	242.75	55.46	7	Fenthion	0.01	0.52	175	0.05	1040
45846962	2006	Sla	71	557.97	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.69	204	1.00	69
57891351	2006	Sla	71	557.97	5	Vinclozolin	0.06	5.00	173	5.00	100
56472738	2006	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.37	353	0.50	74
67805143	2006	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.23	219	0.50	46
67836065	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Dimethoate	0.02	1.60	166	0.50	320
67836065	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Methomyl	0.02	1.80	187	0.30	621
56302816	2007	(Eikenblad) sla	71	557.97	5	Procymidone	0.035	3.50	208	5.00	70
44784785	2007	Andijvie	299			Procymidone	0.035	4.20	210	5.00	84
44656655	2007	Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	1.50	251	5.00	30
67352998	2007	Druif	200	500	5	Captan	0.1	2.00	117	3.00	67
67813812	2007	Druif	200	500	5	Methomyl	0.02	0.83	242	0.05	1658
67329457	2007	Sperzieboon	193.8		1	Carbendazim	0.02	6.60	374	0.10	6599
58699632	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.04	234	2.00	2
44811669	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
44822148	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
67812867	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.57	3327	2.00	28
56480854	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.03	170	2.00	1
58718092	2007	Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.02	117	2.00	1
67813189	2007	Kouseband	15		1	Triazophos	0.001	1.20	105	0.01	12000
58307602	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.09	109	2.00	4
56689974	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.31	379	2.00	16
56311475	2007	Paprika	29.9	159.96	7	Oxamyl	0.001	0.41	501	2.00	20
67792904	2007	Sla	71	557.97	5	Pyraclostrobin	0.03	1.70	118	2.00	85
44628678	2007	Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.15	142	0.50	30
44686783	2007	Tomaat	76.95	85	7	Oxamyl	0.001	0.04	126	2.00	2

Bijlage 2 - Onveilige Europees geharmoniseerde residunormen

In de onderstaande tabel staan de resultaten van een kleine steekproef naar de veiligheid van de geharmoniseerde Europese residunormen. Hieruit blijkt dat in theorie bij meerdere bestrijdingsmiddelen de normen zo ruim zijn gesteld dat ze jonge kinderen onvoldoende bescherming bieden. Bij deze stoffen zijn residuniveaus mogelijk onder het niveau van de MRL die een overschrijding van de acute gezondheidsnorm veroorzaken (dus zonder dat er van een wetsovertreding sprake is). Het berekenen van de opvulling van de ARfD voor jonge kinderen is overeenkomstig met de eerder beschreven methode in bijlage 1.

Product	Product
LP (gram)	Consumptiehoeveelheid van een liefhebber in gram product per dag
U (gram)	Gewicht per product rekeninghoudend met het eetbare gedeelte, in grammen
v	Homogeniteitfactor
Stof	Aangetroffen bestrijdingsmiddel
ARfD	Acute gezondheidsnorm (acute referentiedosis) in mg bestrijdingsmiddel / kg lichaamsgewicht
EU MRL	Door de EU geharmoniseerde wettelijke residu limiet die door de VWA reeds wordt toegepast, in mg bestrijdingsmiddel / kg product
%ARfD	Percentage waarmee de acute gezondheidsnorm is opgevuld wanneer het residu gelijk is aan de EU MRL

Product	LP (gram)	U (gram)	v	Stof	ARfD	EU MRL	%ARfD
Aardbei	208	12.35	1	Procymidone	0.035	5.00	174
Aardbei	208	12.35	1	Vinclozolin	0.06	5.00	101
Appel	260	112	7	Captan	0.1	3.00	164
Druif	200	500	5	Bifenthrin	0.01	0.20	117
Druif	200	500	5	Endosulfan	0.015	0.50	195
Druif	200	500	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.20	167
Druif	200	500	5	Procymidone	0.035	5.00	835
Druif	200	500	5	Tolyfluanid	0.25	5.00	117
Druif	200	500	5	Triadimenol	0.08	2.00	146
Druif	200	500	5	Vinclozolin	0.06	2.00	195
Komkommer	200	490	5	Oxamyl	0.001	0.02	117
Komkommer	200	490	5	Procymidone	0.035	1.00	167
Peer	213	170.17	7	Captan	0.1	3.00	216
Peer	213	170.17	7	Folpet	0.1	3.00	216
Peer	213	170.17	7	Procymidone	0.035	1.00	206
Sla	71	557.97	5	Acetamiprid	0.1	5.00	104
Sla	71	557.97	5	Bifenthrin	0.01	2.00	415
Sla	71	557.97	5	Deltamethrin	0.01	0.50	104
Sla	71	557.97	5	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.50	148
Sla	71	557.97	5	Procymidone	0.035	5.00	297
Sla	71	557.97	5	Pyraclostrobin	0.03	2.00	138
Sla	71	557.97	5	Tolyfluanid	0.25	20.00	166
Sla	71	557.97	5	Vinclozolin	0.06	5.00	173
Spinazie	333	89.91	10	Lambda-cyhalothrin	0.007	0.50	477
Tomaat	76.95	85	7	Endosulfan	0.015	0.50	105
Tomaat	76.95	85	7	procymidone	0.035	2.00	180